

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Valtionhallinto liikunnan ja liikkumisen edistäjänä 2019–2023: ulkoministeriö

VALTION LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA 2023:7

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO

Statens idrottsråd

Opetus- ja kulttuuriministeriö/
Undervisnings- och kulturministeriet
Valtion liikuntaneuvosto/Statens idrottsråd
PL/PB 29
00023 Valtioneuvosto/Statsrådet
www.liikuntaneuvosto.fi

Ulkoasu: Graafinen suunnittelu Pirjo Uusitalo-Aura
Taitto: Tmi Airos, Antero Airos
Kansikuva: Jussi Eskola

ISBN 978-952-263-729-1 (pdf)
ISSN 2242-4571 (verkkojulkaisu)

Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:7

Valtion liikuntaneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntalaissa määritelty asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on käsitellä liikunnan ja liikuntapolitiikan kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita. Liikuntaneuvosto seuraa liikunnan kehitystä, antaa lausuntoja liikuntamäärärahoista ja arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella.

**Valtionhallinto liikunnan ja
liikkumisen edistäjänä 2019–2023:
ulkoministeriö**

VALTION LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA 2023:7

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Perustiedot ja kosketuspinta liikuntaan	10
3	Keskeiset liikkumista ja liikuntaa edistävät toimenpiteet	13
	3.1. Liikunta ja urheilu osana ulkopolitiikka	13
	3.2. Urheilu ja urheilijat osana maakuvatyötä	14
	3.3. Kehityspolitiikan ja -yhteistyön edistäminen liikunnan avulla	16
4	Johtopäätökset ja kehittämissuositukset	18

1

Johdanto

Microsoft

1 Johdanto

Lapsista vain noin kolmannes ja aikuisista neljännes täyttää liikkumissuosituksen. Ikääntyneistä ja toimintarajoitteista henkilöistä vielä tätäkin harvempi.¹ Lapsista ja nuorista noin 40 prosentilla fyysisen toimintakyky on jo tasolla, joka voi haitata arjessa selviämistä.²

Liikkumisen määrä on vähentynyt erityisesti siksi, että arjessa liikutaan yhä vähemmän. Ihmisten arki kuuluu suurelta osin eri hallinnonalojen vaikutuspiirissä ja liikuntahallinnon ulottumattomissa, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työpaikoilla tai näiden välisillä matkoilla. Arkiliikkumiseen vaikutetaan eri hallinnonalojen toimilla, kuten kasvatus- ja koulutus-, ympäristö-, rakentamis-, liikenne- ja liikuntapolitiikalla. Liikkumisen ja liikunnan poikkihallinnollinen edistäminen vaatii paljon toimenpiteitä ja koordinaatiota hallinnonalojen välillä, mutta myös hallinnonalojen sisällä.

Liikunnalla ja urheilulla on oma tärkeä itseisarvonsa. Liikunta ja urheilu ovat itsessään arvokkaita ja monilla ihmisillä yksi merkityksellisen elämän sisällöistä. Välinearvona liikunta edistää terveyttä, oppimista, työkykyä, osallisuutta ja kotoutumista sekä vähentää työstä poissaoloja ja terveydenhoidon tarvetta. Liikunta ylläpitää ikääntyvän väestön toimintakykyä ja vähentää palvelutarvetta. Liikkuminen päästöttömillä, fyysisesti aktiivisilla kulkutavoilla edistää hiilineutraaliustavoitteeseen pääsyä. Lisäksi liikunta liittyy sotilaalliseen suorituskykyyn. Väestön liikkumisen edistäminen on keino hakea julkiseen talouteen säästöjä, kuten vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Urheilulla voidaan muun muassa edistää maakuvaa ja Suomen tunnettuutta, kansallista identiteettiä, yhteisöllisyyttä ja hyvää mieltä sekä tuottaa esikuvia.

Valtion keskushallinto muodostuu 12 ministeriöstä sekä niiden alaisista virastoista ja laitoksista. Käytännössä kaikkien hallinnonalojen toimilla vaikutetaan väestön liikkumiseen ja liikuntaan. Kaikilla hallinnonaloilla on ainakin välillisesti liikkumista ja liikuntaa tai urheilua edistäviä toimenpiteitä, mutta myös toimenpiteitä, jotka vähentävät mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen. Eri hallinnonaloilla on kuitenkin erilaisia intressejä edistää liikkumista ja liikuntaa. Usein liikunta ja liikkuminen ovat välineitä hallinnonalan keskeisten omien tavoitteiden (esimerkiksi luontosuhteen, maaseudun elinvoimaisuuden, hiilineutraaliuden tai kotoutumisen) edistämiseksi.

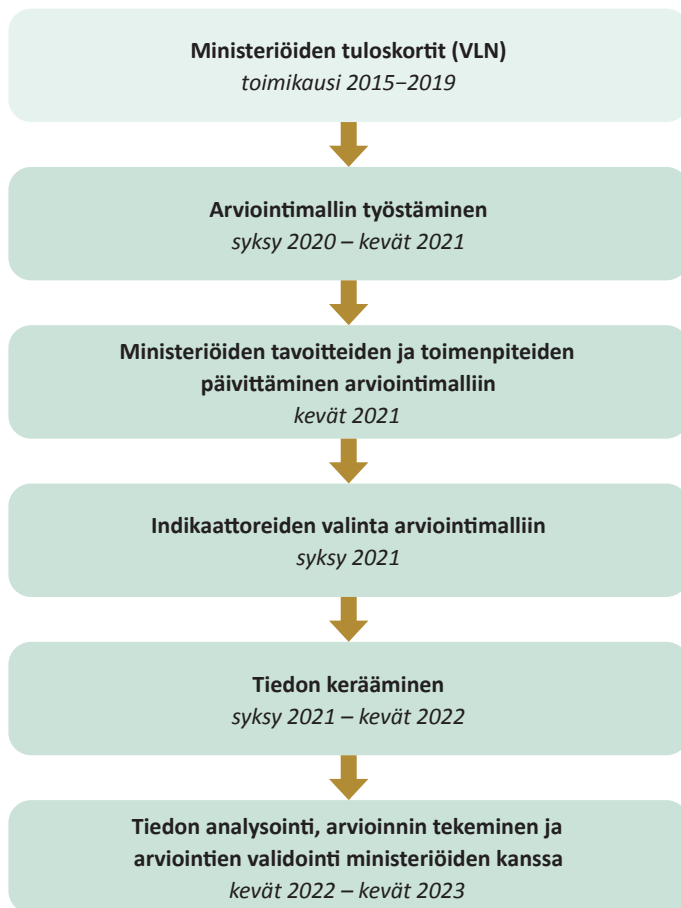
Valtion liikuntaneuvoston lakisäätöisenä tehtävänä on arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia ja tuottaa arvioinnin tuloksena toimikaudellaan esitys liikunnan ja huippu-urheilun kehittämistä ja kehittämistarpeesta osana valtionhallinnon toimintaa³. Liikuntaneuvoston toimikaudella 2019–2023 arviointi toteutettiin ministeriökohtaisesti. Arviointi perustuu liikuntaneuvoston edellisen toimikauden (2015–2019) ministeriöiden tulokorttityöhön⁴, jonka arviointimallia kehitettiin tällä toimikaudella eteenpäin liikuntaneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointijaostossa (kuvio 1.).

1 Leena Martin ym.: Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, liikuntatilanteet, liikkumisympäristöt ja liikkumisen seurantalaitteet. Teoksessa Sami Kokko & Leena Martin (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1. Valtion liikuntaneuvosto 2023. SEKÄ Pauliina Husu ym.: Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.

2 Valtakunnalliset fyysisen toimintakyvyn Move!-mittaustulokset 2022. Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.

3 Valtioneuvoston asetus liikunnan edistämisestä 550/2015.

4 Liikunnan ja liikkumisen edistäminen valtionhallinnossa – Ministeriöiden tulokortit. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:6.

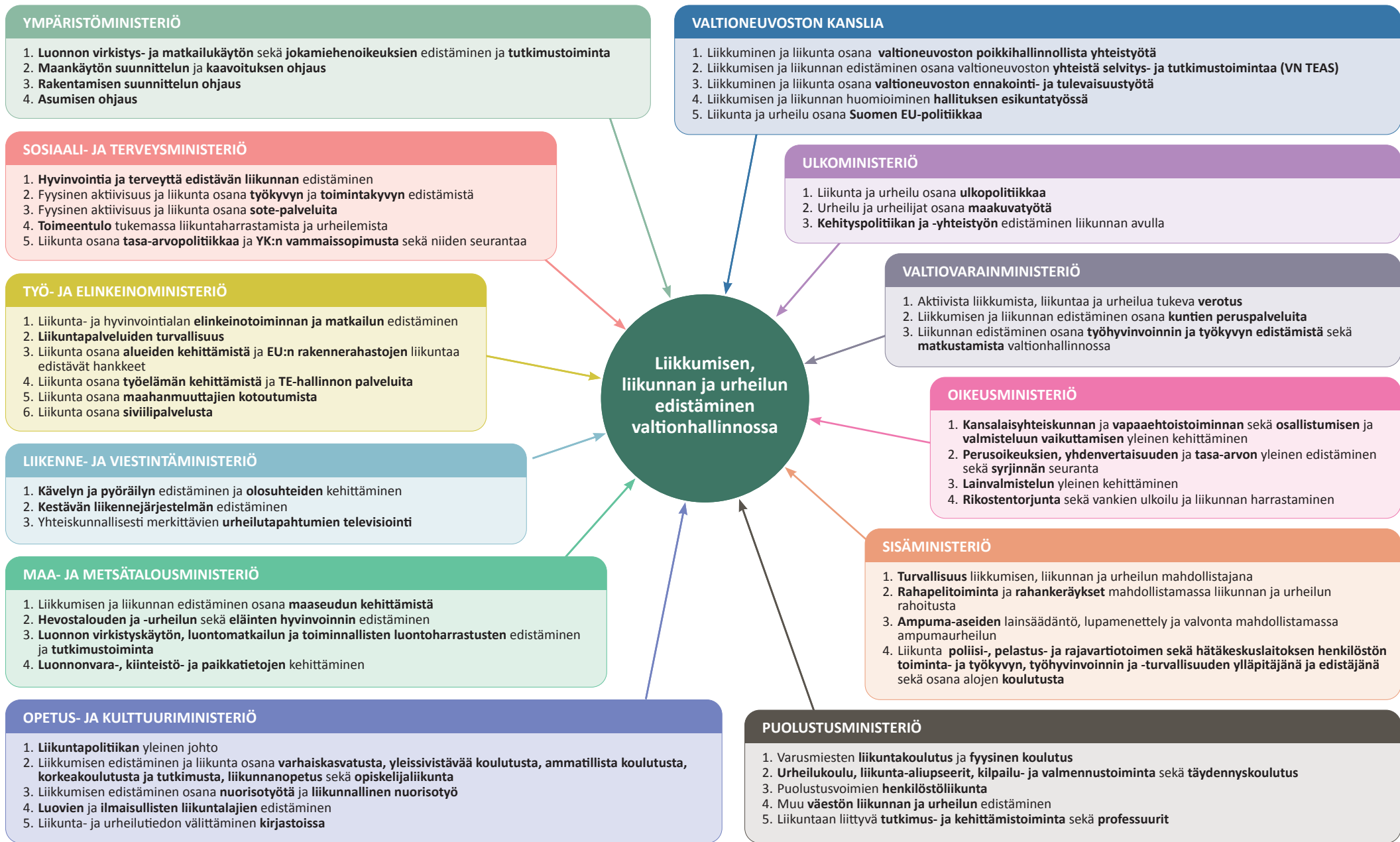

Kuvio 1. Valtion liikuntaneuvoston toimikauden 2019–2023 arvioinnin eteneminen.

Kunkin ministeriön arvioinnissa käydään läpi ministeriön perustiedot, yleiset tavoitteet, kosketuspinta ja intressi sekä toimenpiteet (mm. strategiat ja suunnitelmat sekä normi-, resurssi- ja informaatio-ohjaus) liittyen liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämiseen. Läpileikkaavina teemoina kunkin ministeriön toimenpiteiden tarkastelussa ovat yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja kestäväen kehityksen näkökulmat. Arvioinnin lopussa esitetään analyysi ja kehittämissuosituksia liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämiseksi kyseisellä hallinnonalalla valtionhallinnon osalta.

Ministeriöiden arvioinnit perustuvat aineistoihin, jotka kerättiin useista julkisista lähteistä (raportit, verkkosivut, strategia- ja ohjelmadokumentit, lainsäädäntö, tutkimustieto jne.) sekä henkilökohtaisilla tiedusteluilla eri asiantuntijoilta. Aineiston pohjalta tehdyistä johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista käytiin keskusteluja laajasti eri asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi osana prosessia ministeriökohtaisia arviointeja työstettiin yhdessä kunkin ministeriön edustajien kanssa niin kirjallisesti kuin mahdollisuuksien mukaan tapaamisissa. Arvioinneissa esitetyistä tiedoista, johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista vastaa valtion liikuntaneuvoston sihteeristö.

Arviointien avulla lisätään ymmärrystä ja tietoa eri hallinnonalojen toimenpiteistä ja intresseistä liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämiseksi sekä tilannekuvaa toimenpiteiden edistymisestä (kuvio 2.). Lisäksi luodaan edellytyksiä liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämistyölle eri hallinnonaloilla.

Kuvio 2. Ministeriöiden kiinnostukset ja keskeiset toimenpiteet liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämiseksi.

2

Perustiedot ja
kosketuspinta liikuntaan

Microsoft

2

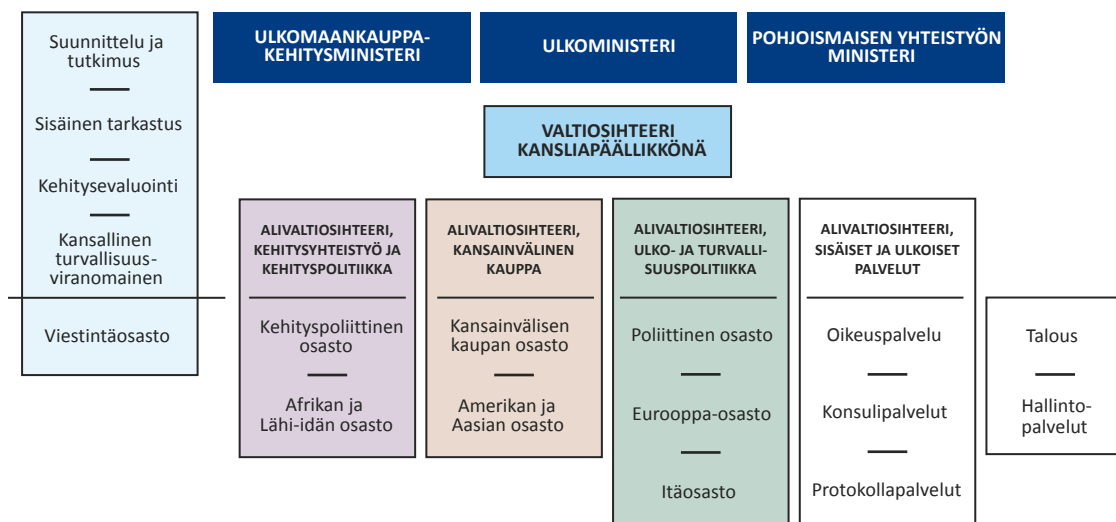
Perustiedot ja kosketuspinta liikuntaan

Vastuulla: Keskeisiä vastuualueita muun muassa ulko- ja turvallisuuspolitiikka, kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö, kansainvälinen kauppa ja palvelut yrityksille, maakuvatyö, kansainvälinen ihmisoikeuspolitiikka sekä ilmastoulkopolitiikka.⁵

Talous: 1,34 mrd. € / 1,6 % valtion talousarviosta (2023).⁶

Henkilöstö: Ministeriössä noin 820 työntekijää, ulkoasiainhallinnossa yhteensä noin 2 300 työntekijää (2023).⁷

Organisaatio:

Kuvio 3. Ulkoministeriön organisaatio⁸.

Hallinnonalan virastot ja laitokset: Suomen edustustoverkko, eli suurlähetystöt ja konsulaatit, edustustot kansainvälisissä järjestöissä (EU, EN, OECD, YK-järjestöt, Nato, WTO) sekä muut toimipisteet

5 Vastuualueet. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/vastuualueet>. Viitattu 31.3.2023.

6 Valtion talousarvioesitys 2023, <https://budjetti.vm.fi/>. Viitattu 30.3.2023.

7 Ulkoasiainhallinnon työntekijät. Ulkoministeriön internetsivut, https://um.fi/henkilostosuunnitelmat/-/asset_publisher/EPB-SuyvYR5BA/content/ulkoministerion-henkilostosuunnitelma-2019-2023/35732. Viitattu 31.3.2023.

8 Ulkoministeriön organisaatio. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/ministerio>. Viitattu 28.3.2023.

Kiinnepohdat liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun:

MINISTERIÖN YLEISET TAVOITTEET ⁹	KESKEISET TOIMENPITEET LIIKKUMISEN, LIIKUNNAN JA URHEILUN EDISTÄMISEKSI
<ul style="list-style-type: none">• Suomen ja suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen• Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän edistäminen• Suomen kasvua tukevien avoimien taloussuhteiden edistäminen ja suomalaisyritysten tukeminen osallistumisessa kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin• Ihmisoikeuksien, tasa-arvon sekä demokratian vahvistaminen• Agenda 2030:n toimeenpanon edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi toimiminen	1. Liikunta ja urheilu osana ulkopoliittikkaa
	2. Urheilu ja urheilijat osana maakuvatyötä
	3. Kehityspolitiikan ja -yhteistyön edistäminen liikunnan avulla

Hallinnonalan intressi liikkumisen ja liikunnan edistämiseen: Suomen kansainvälisen aseman, yhteistyön, maakuvan sekä kestävän kehityksen, tasa-arvon, demokratian ja ihmisoikeuksien edistäminen.

⁹ Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet/Ulkoministeriön hallinnonala. Valtion talousarvioesitys 2023, <https://budjetti.vnm.fi/>. Viitattu 30.3.2023.

3

Keskeiset liikkumista
ja liikuntaa edistävät
toimenpiteet

Microsoft

3

Keskeiset liikkumista ja liikuntaa edistävät toimenpiteet

3.1. Liikunta ja urheilu osana ulkopoliitikkaa

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on Suomen itsenäisyyden ja yhteiskunnan demokraattisten perusarvojen säilyttäminen sekä kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin ja kansainvälisiin suhteisiin, vahvaan vaikuttamiseen EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, monenkeskiseen yhteistyöhön sekä uskottavaan maanpuolustukseen. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa on keskeistä ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen.¹⁰

Urheilu on valtioille merkittävä ulkopoliitiikan väline ja yksi ns. pehmeän vaikuttamisen (soft power) keinoista ulkopoliitiikassa ja ulkosuhteissa. Urheilu on ollut jo jonkin aikaa nouseva teema ulkopoliitiikassa, mikä on näkynyt esimerkiksi julkisessa keskustelussa (jalkapallon MM-kisat Qatarissa, jääkiekon MM-kisat Valko-Venäjällä, venäläisten urheilijoiden ja joukkueiden osallistuminen, Pekingin olympialaiset jne.). Viime vuosina on puhuttanut myös urheilijoiden roolin politisoituminen kansainvälisissä urheilukisoissa¹¹. Ulkoministeriölle liikunta ja urheilu ovat yksi keinoista edistää kansainvälistä yhteistyötä ja Suomelle tärkeitä asioita, kuten ihmisoikeuksia.

Tällä hallituskaudella (2019–2023) ulkoministeriö on ollut esimerkiksi mukana toteuttamassa **Kiina-Suomi Talviurheilun teemavuotta 2019**. Teemavuosi on sisältänyt useiden tapahtumien lisäksi muun muassa urheilija- ja valmennusyhteistyötä. Talviurheilun teemavuosi on toteutunut eri ministeriöiden, Business Finlandin, yritysten, kaupunkien, Suomen Olympiakomitean, Suomen Paralympiakomitean, lajiliittojen ja urheiluopistojen yhteistyönä.¹² Talviurheilun teemavuodesta tarkemmin valtion liikunta-neuvoston toteuttamassa työ- ja elinkeinoministeriön arvioinnissa.

Ulkoministeriön hallinnonalalle kuuluu **Suomen pysyvä edustusto Euroopan unionissa**, joka edistää Suomen ja suomalaisten etuja osallistumalla ja vaikuttamalla unionin päätöksentekoon. Suurin osa edustuston työntekijöistä on eri ministeriöiden lähettämiä asiantuntijoita, jotka osallistuvat päivittäin Euroopan unionin neuvostossa eri tasoilla käytäviin neuvotteluihin. **Edustustossa on virkahenkilö, jonka tehtäviin kuuluu myös urheilu.**¹³

Päävastuu esimerkiksi EU-asioiden seurannasta, valmistelusta ja Suomen kantojen määrittelystä on aina toimivaltaisella ministeriöllä. **Liikunnan ja urheilun kansainvälisen toiminnan ja EU-toiminnan edistäminen on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) liikunnan vastualueen tehtävä.** Valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluu puolestaan EU:ssa päätettävien asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittaminen. OKM tekee liikunnan ja urheilun kansainvälisissä tehtävissä yhteistyötä ulkoministeriön kanssa. Tällä hallituskaudella yhteistyötä on tehty esimerkiksi Ukrainan sodan ajan urheilua koskeviin

10 Ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/ulko-ja-turvallisuuspolitiikka>. Viitattu 3.8.2022
SEKÄ Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:30.

11 Anni Lindgren: Pekingin olympialaiset lähestyvät – »Urheilun ja politiikan erottaminen on aika keinotekoista, ellei jopa teko-pyhää. Ulkopoliitiikka -lehti 9.12.2021.

12 Tiedote: Suomi-Kiina talviurheilun teemavuosi päättyy, mutta yhteistyö jatkuu. Opetus- ja kulttuuriministeriö 3.12.2019.

13 Euroopan unioni – Suomen pysyvä edustusto, Bryssel. Ulkoministeriön internetsivut, <https://finlandabroad.fi/web/eu/etusivu>. Viitattu 4.8.2022.

linjauksiin liittyen sekä eri kansainvälisten organisaatioiden (YK, Unesco, Euroopan neuvosto) liikunta-politiikkaan liittyvissä asioissa.¹⁴

Suomen kannat liikuntaa ja urheilua koskeviin EU-asioihin valmistellaan **EU32-jaostossa (liikunta- ja nuorisoasiat)**, joka tarkastelee urheilusektorin Suomen kantojen yhteensopivuutta yleiseen Suomeen linjaan. Jaostoa puheenjohtaa ja sihteeröi opetus- ja kulttuuriministeriö. Jaoston laajassa kokoonpanossa ovat edustettuina myös urheilujärjestöt. Koordinaatiotehtävän hoitamiseksi ja EU-asioiden yhteensovittamiseksi valtioneuvoston kanslialla on edustaja jaostossa.

EU32-jaosto käsittelee EU-neuvostossa valmistelussa olevia asioita, jotka vaihtelevat puolivuositain, neuvoston kulloisenkin puheenjohtajamaan agendan mukaan. Kesäkuusta joulukuun 2022 kestäneellä Tšekin puheenjohtajakaudella urheilun pääteemana oli kestävä liikuntainfrastruktuuri.

Kansainvälinen kauppa ja taloudelliset suhteet ulkomaille ovat tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Niiden avulla tuetaan Suomen kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Ulkoministeriö vastaa Suomen kauppapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta Euroopan unionin puitteissa. Ulkoministeriö edistää Suomen kaupallistaloudellisia intressejä vaikuttamalla EU:ssa ja kahdenvälisesti sekä tukemalla suomalaisyritysten vientiponnisteluja osana **Team Finland -vienninedistämisyhteistyötä**.¹⁵ Ulkoministeriö ja edustustot maailmalla auttavat yrityksiä yhteyksien luomisessa, tarjoavat tietoa kunkin maan markkinoista ja mahdollisuuksista sekä tukevat markkinoillepääsykysymysten ratkaisemisessa.¹⁶ Myös liikunta- ja urheilualan toimijoita on ollut mukana vienninedistämistyössä, kuten osana koulutusvientä.

3.2. Urheilu ja urheilijat osana maakuvatyötä

Maailmalla tehdään päivittäin paljon Suomeen ja suomalaisiin vaikuttavia päätöksiä, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia tai taloudellisia päätöksiä tai yksittäisen kuluttajan valintoja. Näihin päätöksiin vaikuttaa Suomen kansainvälinen maine.¹⁷

Maakuvatyö on strategista vaikuttamis-, markkinointi- ja viestintätyötä, jolla vaikutetaan eri kohderyhmien tietoihin ja mielipiteeseen Suomesta ja suomalaisista sekä lopulta päätöksiin. Onnistunut maakuvatyö helpottaa kansainvälistä toimimista ja edistää Suomen menestymistä poliittisesti, kaupallisesti ja kulttuurisesti. Maakuvatyö on keskeinen osa Team Finland -työtä. Ulkoministeriö ja Suomen edustustot maailmalla tekevät maakuvatyötä yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa.¹⁸

Maakuvatyötä ohjaa **Suomen maakuvatyön strategia (2017)**, jossa määritellään muun muassa Suomen päävahvuudet ja pääviestit. Suomen maakuvatyötä ohjaa **Finland Promotion Board (FPB)**, johon kuuluu julkishallinnon, yksityisen ja kolmannen sektorin edustajia. FPB:ssa ei ole toimikaudella 2019–2023 urheilun ja liikunnan edustajaa. FPB julkaisee vuosittain teemakalenterin, joka sisältää vuoden maakuvatyön pääteemat ja maakuvallisesti tärkeimmät tapahtumat Suomessa ja maailmalla. Mukana tapahtumissa on urheilutapahtumia, kuten vuoden 2021 kalenterissa kotimaisista tapahtumista Helsinki Cup -jalkapalloturnaus.¹⁹

Suomen sijoitus tärkeimmäksi arvioidussa **maakuvantutkimuksessa** (Nation Brands Index) on ollut viime vuosina nousussa (vuosina 2017–2021 noussut sijalta 18. sijalle 15.). Suomi tunnetaan aiempaa paremmin ja Suomea arvioidaan entistä positiivisemmin. Suomi-kuvan vahvuuksia ovat erilaiset hyvän hallinnon sekä toimivan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan tekijät sekä luonto ja kestävyys. Suomen

14 EU-asioiden käsittely valtioneuvostossa. Ulkoministeriön internetsivut, <https://valtioneuvosto.fi/tietoa/eu-asioiden-kasittely>. Viitattu 31.3.2023. JA Kulttuuriasianneuvos Satu Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö, sähköpostivastaus 4.8.2022.

15 Kansainvälinen kauppa ja palvelut yrityksille. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/taloudelliset-ulkosuhteet>. Viitattu 4.8.2022.

16 Ulkoministeriö ja edustustot. Team Finlandin internetsivut, <https://www.team-finland.fi/team-finland-organisaatiot/ulkoministerio>. Viitattu 9.9.2022.

17 Maakuvan vuosikatsaus 2021. Ulkoministeriö 2022.

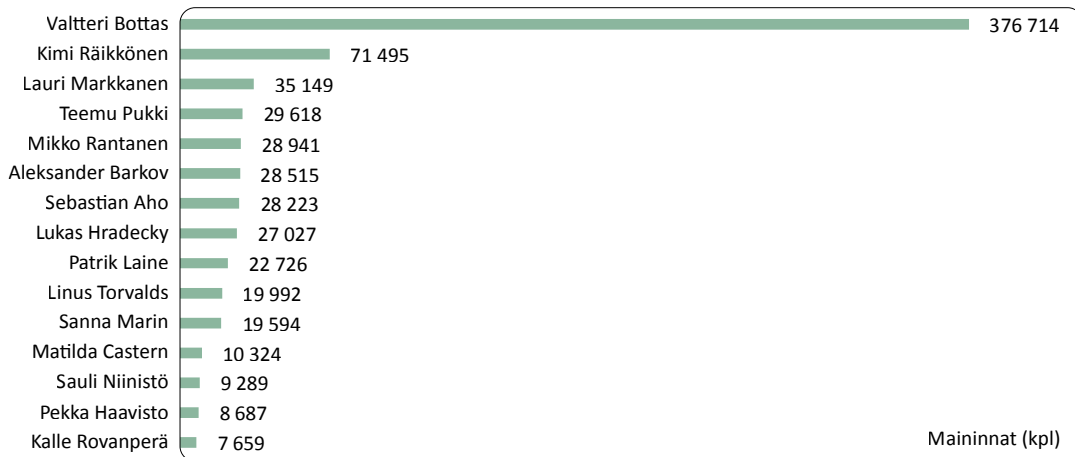
18 Maakuvatyö. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/maakuvatyo>. Viitattu 4.8.2022.

19 Maakuvatyö. Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/maakuvatyo> SEKÄ Finland Promotion Board, Ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/finland-promotion-board>. Viitattu 4.8.2022.

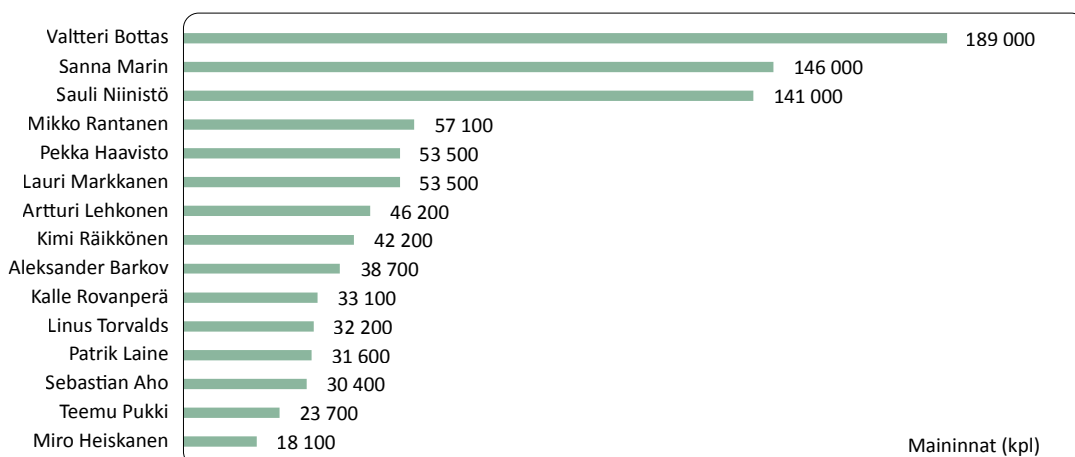
maakuvaliset heikkoudet liittyvät erityisesti suomalaisen kulttuurin vähäiseen tunnettuuteen. Suomalainen urheilukulttuuri näyttäytyy kulttuurin osa-alueista parhaiten tunnetulta, mutta myös urheilukulttuurin tunnettuuteen liittyy kehitettävää.²⁰

Suomalaiset huippu-urheilijat ovat yksi merkittävimmistä kansainvälisen näkyvyyden tuojia Suomelle. Ulkoministeriö seuraa Suomen näkyvyyttä maailman medioissa. Tavoitteena on selvittää, mistä maailman medioissa puhutaan, kun puhutaan Suomesta. Esimerkiksi vuonna 2021 selvästi suurimman piikin Suomen kansainvälisessä näkyvyydessä aiheutti EM-jalkapallon uutisointi sekä erityisesti Tanska-Suomi-peli, jossa tapahtui tanskalaispelaaja Christian Eriksenin sairauskohtaus.²¹ Vuonna 2022 menestyneet suomalaiset urheilijat ja joukkueet, kuten koripalloilija Lauri Markkanen NBA:ssa, ralliautoilija Kalle Rovannerän maailmanmestaruus sekä Suomen jääkiekkomaajoukkueen saavuttama olympiakulta ja maailmanmestaruus, toivat Suomelle hyvin näkyvyyttä maailman medioissa.²²

Suomalaisista urheilijat keräävät myös selvästi eniten näkyvyyttä kansainvälisesti. Kymmenestä eniten näkyvyyttä saaneista suomalaisista valtaosa oli huippu-urheilijoita vuonna 2021 ja 2022. (Kuvio 2 ja Kuvio 3)²³ Maakuva- ja viestinnässä hyödynnetäänkin urheilua maakuvan rakentamisessa. Esimerkiksi maakuva- ja viestinnän päämediassa ThisisFINLAND.fi:ssa ja sen somekanavissa nostetaan säännöllisesti esille suomalaisia urheilijoita ja urheilutapahtumia.

Kuvio 4. Kansainvälisesti näkyvimät suomalaiset vuonna 2021.²⁴

Kuvio 5. Kansainvälisesti näkyvimät suomalaiset vuonna 2022.²⁵

20 Maakuvan vuosikatsaus 2021. Ulkoministeriö 2022.
 21 Suomi maailman mediassa. Ulkoministeriön havaintoja vuodesta 2021.
 22 Suomi maailman mediassa. Ulkoministeriön havaintoja vuodesta 2022.
 23 Suomi maailman mediassa. Ulkoministeriön havaintoja vuodesta 2021.
 24 Suomi maailman mediassa. Ulkoministeriön havaintoja vuodesta 2021.
 25 Suomi maailman mediassa. Ulkoministeriön havaintoja vuodesta 2022.

3.3. Kehityspolitiikan ja -yhteistyön edistäminen liikunnan avulla

Ulkoministeriö vastaa valtionhallinnossa kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä. **Kehityspolitiikka** on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspolitiikan avulla Suomi vahvistaa pitkäjänteisesti kehittyvien maiden asemaa, vaikuttaa maailmanlaajusten ongelmien ratkaisuun ja on aktiivinen kansainvälisessä yhteistyössä. Suomen kehityspolitiikan tavoitteena on köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen sekä kestävä kehityksen edistäminen.²⁶

Kehitysyhteistyö on yksi keinoista toteuttaa kehityspolitiikkaa. Kehitysyhteistyö on käytännön yhteistyötä kehittyvien maiden ja muiden yhteistyökumppaneiden (esimerkiksi YK ja kansalaisjärjestöt) kanssa. Suomen kehitysyhteistyön maantieteellinen painopiste on Afrikassa, erityisesti vähiten kehittyneiden maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Kehitysyhteistyön päätavoitealueita ovat (1) naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, (2) koulutus, (3) kestävä talous ja ihmisarvoinen työ, (4) rauhanomaiset, demokraattiset yhteiskunnat sekä (5) ilmastonmuutos ja luonnonvarat. Suomen kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyöllä tavoitellaan konkreettisia myönteisiä tuloksia niin yhteiskuntien kehitykseen kuin ihmisten elämään.²⁷ **Liikunta ja liikkuminen eivät nouse esille kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tavoitteissa, strategioissa ja suunnitelmissa.**

Kansalaisyhteiskunnalla ja -järjestöillä on keskeinen rooli Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa. Ulkoministeriö tukee useilla tukimuodoilla suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötoimintaa, kuten myöntämällä valtionavustusta kansalaisjärjestöjen kehitysyhteishankkeisiin. Hankkeiden tulee edistää vähintään yhtä Suomen kehityspolitiikan viidestä edellä mainitusta painopistealueesta²⁸.

Osana kansalaisjärjestöjen avustamista ulkoministeriö on tukenut myös liikunnan edistämistä, kuten Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry:n hankkeita. Liike ry on suomalainen kansalaisjärjestö, joka tekee kehitysyhteistyötä liikunnan ja terveyskasvatuksen avulla²⁹. Esimerkiksi vuonna 2022 ulkoministeriö myönsi vuosiksi 2023–2026 tukea Liike ry:n kahdelle hankkeelle: Liikunnan opetuksen kehittämisen Tansanian yläkouluissa (yhteensä 416 500 euroa) ja Liikunnan ja terveyskasvatuksen opetuksen kehittäminen opettajankoulutuslaitoksissa Zimbabwessa (yhteensä 408 000 euroa).³⁰ Myös muut toimijat, kuten Suomen Punainen Risti, käyttävät liikuntaa yhtenä toiminnan osa-alueena osana kehitysyhteistyötään.

26 Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja periaatteet. Suomen ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/suomen-kehityspolitiikan-tavoitteet-ja-periaatteet>. Viitattu 3.8.2022.

27 Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja periaatteet. Suomen ulkoministeriön internetsivut, <https://um.fi/suomen-kehityspolitiikan-tavoitteet-ja-periaatteet>. Viitattu 3.8.2022.

28 Hakuilmoitus: Hanketuki suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön vuosille 2023–2026 on haettavana. Ulkoministeriö, Kansalaisyhteiskuntayksikkö 24.1.2022.

29 Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry:n internetsivut, www.liike.fi. Viitattu 3.8.2022.

30 Suomalaisille kansalaisjärjestöille kehitysyhteistyörahoitusta haavoittuvimmassa asemassa olevien oikeuksien vahvistamiseen. Ulkoministeriön Tiedotteet, 28.6.2022.

4

Johtopäätökset ja
kehittämissuosituks

Microsoft

4

Johtopäätökset ja kehittämissuosituks

Liikunta ja urheilu ovat ulkoministeriölle yksi monista keinoista edistää kansainvälistä yhteistyötä, kansainvälistä kauppaa ja taloudellisia suhteita ulkomaille, kehitysyhteistyötä, Suomen maakuva sekä Suomelle tärkeitä asioita, kuten ihmisoikeuksia. Etenkin suomalaisten huippu-urheilijoiden rooli kansainvälisen näkyvyyden tuojina Suomelle ja samalla maakuvan rakentajina näyttöytyy hyvin merkittävältä.

Liikunnan ja urheilun rooli osana ulkoministeriön omaa toimintaa näyttöytyy pienimuotoiselta eivätkä liikunta ja urheilu nouse esille ulkoministeriön strategioissa ja suunnitelmissa. Ulkoministeriö on kuitenkin mukana tukemassa suomalaisen liikunnan ja urheilun kansainvälistymistä yhteistyössä muiden ministeriöiden ja toimijoiden kanssa. Varsinainen liikunnan ja urheilun kansainvälisen toiminnan ja EU-toiminnan edistäminen on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) liikunnan vastuualueen tehtävä, mutta OKM tekee näissä tehtävissä toimivaa yhteistyötä ulkoministeriön kanssa. Osana liikunnan ja urheilun kansainvälistä toimintaa Suomi on profiloitunut Suomelle muutenkin ulkopoliitikassa tärkeiden arvojen, kuten ihmisoikeuksien puolustamisessa.

Kehittämissuosituks:

- 1. Liikunta ja urheilu osana ulkopoliitikkaa:** Liikkumisen, liikunnan ja urheilun hyödyntäminen vielä nykyistä enemmän keinoina edistää kansainvälisesti Suomelle tärkeitä asioita, kuten kunnianhimoista ilmastopoliitikkaa, ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa. Näihin teemoihin liittyen suomalaisesta liikunnasta ja urheilusta löytyy osaamista ja monia hyviä esimerkkejä vietäväksi kansainvälisille areenoille.
- 2. Urheilu osana maakuvatyötä:** Suomalaiset urheilijat näkyvät maailmalla ja monet heistä ovat kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia. Jatkossa tulisi pohtia, miten urheilua ja urheilijoita voitaisiin hyödyntää vielä entistä paremmin ja aktiivisemmin osana Suomen maakuvatyötä.
- 3. Liikunta osana kehitysyhteistyötä:** Liikunnan rooli esimerkiksi naisten ja tyttöjen aseman, terveyden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistajana tulisi tunnistaa ja tunnustaa aiempaa paremmin sekä tukea liikunta-alan toimijoiden työtä osana kehitysyhteistyötä.
- 4. Liikunta- ja urheilusektorin kansainvälisen yhteistyön osaaminen:** Erityisesti viime vuosina kansainvälisen politiikan vaikutus on ollut merkittävää myös liikunta- ja urheilusektorille, mikä on lisännyt tarvetta vahvistaa liikunta-alan toimijoiden kansainvälisen yhteistyön osaamista.

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

LINJOJA LIIKUNTAAN VUODESTA 1920